КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Массо а мехкашкара пролетареш, цхьаьнакхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союзан Коммунистически партин Нохч-ГІалгІайн обкоман, Нохч-ГІалгІайн АССР Лакхарчу Советан Министрийн Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

1923 ШЕРА ДЕНЗ АРАДУЬЛ

№ 75 (4712). ШИНАРА, 24 июнь, 1969 шу. Мах 2 кап.

БЕРРИГА НИЗ — ЯЛАТ СИХАГІА ДОАЦА ДЕШ А ЧУЭЦАРА!

Мукх чуэца болабаьб

Шелковской районан «Терскиний» цхьана колхозо мукх чуэца болабаьб кхи-кхо да ду. Наьйсача мугІарах хьовсаш [illegible] болх Молодченко Михаилан Эмилин Павелан, Ярцев Владимиран комбайнаш. 50 гектар да царна цхьана ахка.

Тахан цхьана хорганой ши-шина машенаш хьаттача бола а цхьана цхьатарра шой делар цар.

— Тахан цхьана миштта диъна тхо хІара комбайна шерен 18 гектар хила. Делаьна тІехьагІа хьалхуьна шо ухх хий тІа касарах ялаш хургба беррига мукх.

Т. ТУГАНОВ.

СУРТА ТІА: комбайнераш Молодченко Михаил Ярцев Владимир мукх чуэцаш боллх.

И. Панова сурт.

КХАШТА ХИЙ ЭШ

Дукха ха йоллаш Урус-Мартана районан «Горец» цхьача совхозан инженер — гидротехника А. Атабаева кхьхат дайтар редакце «Совхозан ихаана дІайаийтача культурашна хий тахара бацхам лорттІа вІашттІехьдаккхаш дац. Хий тоьачунна хьаша хьалхе дайтара йоцуш ош бац боллаш кухганхой, дукхагІа йоца догІан хьаьнае хий детта установкш тракторан ца хинар бахьан доцуш болх бош яц. Уж совхоза кухгалхошкара йойхача яц аьлла ду. Боцш бо чІогаІа безаш балаш бо хий дехна механизаторш, цхьабаньда — безаш хилларх тоьша дац гІуллакх... ХІьта а хьуьнан яаха хьалха тхо безаш цу совхоза кухгалхошна».

Цу кхьхата тІа дуьнир ухх доьшна техкар оаха.

Цу совхозе планах хий тола дезаш 507 гектара тІа гурахь дийна кІа. 447 гектара тІара хьалкІош, 150 гектара тІара баннанаш, 140 гектар тІара горех, 159 гектара тІара цхада шера йийча дукхача шеранаш гІаьшла баьццар, кхийола культураш а. ХІьта тхо совхоз дахьлача дийнахь, 18 июне, 39 гектара тІа дІадаийнача кІиран 43 гектара тІарча баьццадоцаттон. 50 гектара тІарча кхьан шера тІамашича баьццаттон мара хий техадацар. Из тамаш а яц, хІана аьлча цу дийнахьа совхозе догІан хьаьсана хий тохаш болча ДДН-45 цхьача барх1 установках цхьа мара бац боц цхьа. Бол алх установка тракторан йоцаш совхоза шалгІача отделене детта тар.

Кхьча отделенешка гІаьла хьовжаш тахханьча гуьйльар совхозерча 24 гусеничи тракторах 11 цхьа детталга. Цхьайолча тракторан болх хьабо механизаторан боцаш а детт. ХІана бахх бош ярах а наст-наста йох. ІаІ цу тракторашта ремонт ца ьььга ха из.

Йпоьна пеан - кхьа дийнахь болх бича дах установка тракторех хьахуьтна валаш а. ХІьта уж валаш деадаш ерига барх1 трактор мара а яц совхозе. Бакьда йолаш а йоалаше уж валаш дойлха МТЗ-50 яха тракторан.— Цу тракторан тІа оттае метаргІьении догІан хьисапе хий детта установкаш? —хетт оаха совхоза керттерча инженерага А. Магомадовга.

—ХІана культиваци еш, доакъар ІаІашдеш я уж. Цигара МТЗ-50 яха тракторан хьалхача дІадийна ялат оасаро деадерда, хьайбашта доакъар хургдац, — йоах цо.

Доацца аьлча, совхоза кухгалхошка тракторан тоеш, царна оаха ватхалаш ІолаштьеІа шоай хаппахьа тІахьожаш доаттабаь балаш тракторан йохаьт а ляар, схача уж сихха тоеш йоаш а хургьяр.

Ухх шера хий тоха ха тІатІакхевача хана 8 километр йІайха сангар ,джила ,оаш бо совхозе. Цу сангерах дІауяйтаргдар соадьанга хий. ХІана а 500 метр мара хьккхаац из.

ЦхьвалагІа шай хьагІавххевчча хий дихара 35 сат ІаманаІ везаш бар совхозе, хІьта укхаза кийчвар 15 сат мара вац. Доапаш да хий тохаш боахача механизаторашта яваш бола безаштьа о.

Доацца аьлча цу совхозе кхашка хий дихара гІулакх дІаьхе а иштта лелира леле хьуйкьаш эсадд хургба.

М. ХАМАТХАНОВ.

ХЬАЙБАШ ЛЕЛАДЕРАШ, ШУН ДЕКХАР

Хьайбаш леладерашта чІоагІа лоархІаме ха я аьха. Цо шортта бун, кхьдола доакъар деаад, амма аллха беркат дига Іиййналаш из колхозийн совхозийн фермий боллхлошта. Шай хоаьаца цхьайола согато а сиий цо. Аххан ергато я ха беркете ха эрна дІакхийта йиш ца хилар, шун дарегІа доакъарах хьайбай продукташ дукхагІа яхара шерра пайда эца безаш хилар.

Дикача дакха хІера аххан да лоархІаме да. Цо кхеташ В. И. Ленин вахь 100 шу дизара сийна тІаьйна социалистически декхараш кхоачаш дере еррига торонех ний пайда эца безаш хилар. ХІьта хІанзарь торо из сийна доакъар да. Долче, кертгера дер да хьайбаш дикагІа доажадер, уж ера лагерна хьисапе леладер, фермашка бахаш дерий къахьегам лерттІа вІаштІехьбаккхар.

Хала дер дІадаха Іа. Цхьабакъда, бІаьстен хьалашка доахан леладе хаццахьа кийчо вача моттигашка хьайбаш сихха тоаденнад, шура тІакхийттай. Во дац гІулаккхаш Ведана районе. Цу районан боахамашка хаьал хьалха кхоачашьий пачхьалкхенга дулхи фуаши дохкара ах шера [illegible]. Дулхи тхаа дохкара ах шера план 16 июль тІехховчаш 121 процент кхоачашьий Нажай-юрта районан боахамашка а. Шура кийчьара гІулакх дика летт Шелковски районан боахамашкий. Цар 121 процент кхоачашьай ах шера план. Дулх а шура а йоккхара ах шера план кхоачашьь доргга гарга да Гудермесски районан боахамаш.

МалагІа да цу тоалмий бакьра: цу районий боахамий цхьа йоаца тросхаш далар ... болх дерча боахамий де вІаштІехьдоаца хІама дар да? Ие а е йой а дац. Вехьан да цу районий боахамашка хьайбаш леладерий къахьегам нийсо вІаштІехьбаккхар, цар шоай доахана кхоачамболлаш тайп-тайпара доакъар лоаттадар, хаиналхьа хий меладар, хьайбашта дика Іунал дар. Фермашка шерра йоаржайй социалистически ялъ, балха материальни безам тІабахийтара принцип нийсо чакхйоах, цудухьа хьайбаш леладераша болх дика бу.

Цхьабакъда, кхьайолча районашка, дукхача колхозашкен совхозашкен тІехьарча хІета боаттІана тайпара теркам тІабаханаш хьайбай боахамера гІуллакхаш тоадара, доахан, да, хьалхара кІезигьаллийтай, хьайбай продуктивность лохьийнай. Цудухьа пачхьалкхенга дулх, шура, кхийола продуктеш йоккхара план кхоачашьяра гІулакх толлаш да. Цу боахамий балха дика кхаьхьаьа летт дулхи шура кийчъяра ах шера план кхоачашьелга доргачна республика а.

Къарашта ехвашеш дулхи шура кийчьара а пачхьалкхенга йохкара ах шера план кхоачашьяра Грозненски районан боахамаш. Цхьаккха а боахам бац цу районе шура яккхара а йохкара а план кхоачашьеш. Цул согІа № 1 йолча шурий, «Ермоловский» совхозаша 44 процент мара кхоачашьеши июнь тІехкпечаш ах шера план. Масала, «Горячеисточненский» совхозе юкъера лаьрхІача мей бетта цхьан Іаттатара хьакха шура 111 килограмм мара яц.

Шура яккхара а кийчьара а ах шера планах лоархІабаш Назрана, Ачхой-Мартана, Урус-Мартана, Надтеречни районий колхозийн совхозийн фермий боллхой. Цхьаццадолча боахамашка геттар во латт фуаш доххкига. Цу боахамашкара гІуллакхаш яшта ледара хилара бахьан дукхьал цаІ да: цу районий боахамий партийни организацеш, кухгалхоше, специалисташа хьайбаш оалхазарий дебалара а цар продуктивность лакхъяра а бокъонне теркам тІа ца боаийталга.

Партийни организацеш, юрта боахамий органий, колхозий а совхозий а кухгалхойн специалистий тІехьатетта йиш йоаца декхар да дІара тІехьбусача боахаме хьайбаш леладара гІулакх тоадергдоле а пачхьалкхенга хьайбай продукташ йоккхара дика кхоачашьенга ІалашдергдоІа а мероприятеш лоацнача хана кийчо а ьа чакхьяр. Эттара хьалха да декъар да хьайбай продуктивность лакхъергйоле гІулакхаш дар. ЧІоагІа тоалха еза хІера боахама торонаш, хьажа еза кхиста, сен чотех дорстадергда хьайбаш, ал сиийоаккхартьа шура, дукхагІа гулдергха фуаш, хьайбаш леладера а кхабара а прогрессивни формаш балха юкъе чхьара фу хергде.

Хьайбаш дажа дІа а ца лехкаш ххийцачка, картаца леладеча моттигашка ма эшша сийна доакъар лоаттаде деза доахана, уж деттІа моттигаш цІена лелае еза. Аххан лагерашка боахамша хховчайтье еза санитарни правилаш, хьайбашта кІалдаьл кхоалле а еза, цІена лелае еза цар хий мела моттигаш. Геттаре лоархІаме да бецаша хьайбаш доажадер, доахан хак-ханнахьа цеттар. Хьайбаш дорстадара а дарегІа дулх йоккхара а чІоагІа теркам тІабахийта бола лоамашка доажаде йоккхийтача хьайбашта а царга хьожарашта а эша гІулакх лоаттадара. Юрта боахама органий колхозий а совхозий а кухгалхойн специалистий декхар да цига дажаш хьайбашка дали бІаргхабар. Оаьхшоа дагІонех лерттІа вашта эцита Іалашдар.

ХІара дикка лаьтгара шура яккхар. доаьхе ера дІадаьлхача лелхаш, хІара фермашка йоаттулам буса килограммаш ерш тІакхетийтар. из да хІама хІара ферма боллхлошта хьалхашка летта декхар. Иштта уйла а йолаш массане а болх бойа толамаш дакъаргзиллерах шера кхие еза.

Колхозашкен совхозашкен хІана а дакъаьалац оасара балдаш, чуда доладенал ха бола кийчдеш да доакъар. Лоамаш аьлча колхозийн совхозийн къахьегамхой де деза балхеш дукха ха. ХІаьта а фермашкара хьал, цар болх цхьа миштта а шоай бІарга кІалхара баьнйта йиш яц партийни организацешка, боахамий кухгалхошка специалисташка.

Республика хьайбаш леладераша а берригача юрта боахама къахьегамхоайта а юкъе шерра [illegible] пачхьалкхенга хий эаенал согІа продукци йоккхара тІаерахь йола социалистически ялъ. ХІара колхоз а совхоз а социалистически дукхаргдала бархІ дахьалга летт, дулх шура хьайбанаш продукци. Уж декхараш кхоачашдулургда нагахь сиина хьайбаш леладерашта юкъе организаторски а политически а болх шерра бордажбойя, хІара ферма коллективни оасаре къахьегам а культурно савалІара а эша хьалаш ІелашдоІа, хьайбай продуктивность лакхъяра принцип торонеш найла еш.

Уж гІулакхаш де вІаштІехьдаргда беррига организаторски политически болх юкъарчул доацаш фермашка бойн. Укхаза боккха бе партийни организацеш, берригача коммунистий комсомолцийн лоархІам, хІана аьлча уж бе антилетка хаьал хьалха кхоачашьяра. В. И. Ленин вахь 100 шу хулача дезна сийлехь дийхьа дахара хьайбай леладерашта юкъе дьржана социалистически юкъе хьалха латта безараш.

Грозненски «Электроприбор» заводе хьалха латташ цхьайолагІа ухх шера Н. И. Гребнева керте латтача цеха коллектив. Июнь бетта хьадхерча шоь декадах планаш согІа цар арахийна продукци берх1 бІаь сома мьхьа д. Уж толениш доахача цхьа декъа лаьдад халадчица Г. Ротаневе, А. Шимансказе, Г. Любимовае, кхачар. Юкъерда лархІача хІара сенагІа нормаш 115 — 120 процент кхоачашъеш цар.

СУРТА ТІА: сурениерта миделеш вІошагІйохкаш я А. Шиманская.

И. ПЛИЕВА сурт.

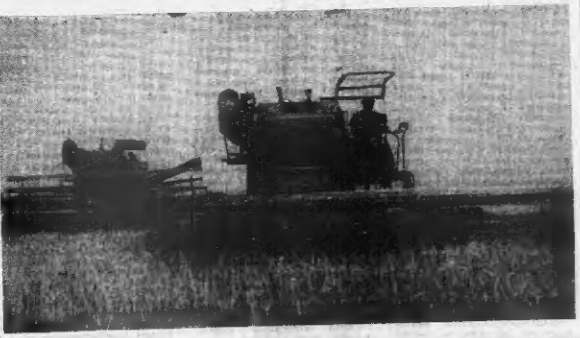

ЛОАРХІАМЕ ДЕНОШ

Ухх шерара хьунхьам чуэцара кийчо е доладеннадар тхо хьалхе а. Тоа е ль кийчон дийнька тІа отталъар оаха тхоай аллхайтта шонт чуэца комбайн. Хале а хьа кІира хьалха хІара комбайнераца ерригача комбайнашка хьожаш чакхьадар колхоза керттера инженер В. Канаев. Цу гІулакхо торо хилийтар ца хоаш а кийсдеш довам бойце кхьачанбоаларах дІадаха. Цул совгІа хІара комбайна ялат доадергдоацаш уплотнителаш а отталь кийчъий.

Дукха ца йоаллаш хиннача колхоза собрание лоархІа йола ялат чуэцара балхай план чІоагІдьй. ХІара комбайнера ши-ший участок хьоастаьй.

Шерра-шера групповой хьисапе чуэц оаха ца бола ялат. Цу тайпара чуэц даьрхІа оаха из ухх шера а. ХІана доладеннах тхо гурахь бийнэ мукх чуэца. ХІара группе балх бош йиъ-пхиъ комбайн а. Цу еррига комбайнашта гІулакх де 23 машина хьожаьй. Гурахь байна мукх чуэц болабаьча хьалхарча денош хьахьехх доагар ца тоьалах, кхыяол гІулакх дІа ца хлачарах комбайнан сайца ца латтийта. ХІьта уж баллаш а хьайна ду. Цу гІулакха торе хулийт комбайнашка балха ха ца йоалийта. ДаьрххІа парна эшаш Іемахьахьа шин машина а. Мукх хьоахача комбайнашта тІехьа ледарга тракторан. Царех цаІаш волокушанаца хьагул а деш чах аргІаш деш хургье, вехьар аеалагІа юча культурашта хьатта валарга. Цу тракторшенна [illegible] берхьа боль.

ХІана юххьанцара баллан дІахелахьача денош а болх беш я еррига комбайнаш. ХІьта ялат чуэцача [illegible] бола боа хурге бІаь азаре. Царна [illegible] гІулакх лаьттанара [illegible]. Даа хІама латталерьа [illegible] рашта уж бола беш-боача. Цул согІа хІара механизатора денна цхьаьца лехр шура теркья.

Техкъара шоай деш аьлар механизаторашка совхан колхозе хинича митинге. Гахьна деаш ар колхозан-оркестра лекта аьарам. Цу митинге хІара комбайнера деш деннад денна-денна 35 гектара тІара мукх хьахка Іебьала, хІьта 25 тонн ялат ерда. ХІьта колхоза механизаторашка цхьа борт а боаш дешка деш ухх тайпара да: 15 балха дийнахьа берригга гурахь дийна ялат чуэйна дехка, кхоашарча берригача чах аргІаш де, 1200 гектара тІа шоагІа ца культураш дІае.

Цу митинге торжественно дІаелайкадир хьаш ледадерий къахьегаминера безам комбайнера бапгальа мероприятеш. Ялат чуэвача хІара денна дина толамаш дальача комбайнера карара-хара тела байрах тергьа. ХІьта ялат чуэцача еррига лаьа дикагІа къахьийгача комбайнера колхоза правлене, ала оттель байрах хургьа. Оала даьрхІад ялат чуэш доладьа хьалхарча шт дийнахьа дийна норма тІехххоачашьйча комбайнера шина совгІа 60 процент ахча лала, шоферашта 30 процент, чах аргІаш деш балчарна 50 процент.

ХІьта хьатта оахча сменни нормаш денна тІехххоачашьйча трактористаша а аладеш совгІа 30 процент ахча лурда. Цул совгІа ялат чуйна дІьлоачул тІехьагІа дикагІа болх бальарча бІаь совгІа сом мах бола туристически путевкаш тергья. Беррига а кхийтта путевка я колхозе цу гІулакха кийчьар.

Хьалхарча леной ярсаниа хьаьлеххад мукх дина хьийкьадгта. ХІара гектара тІара 25 центнер бальннар мукх.

Тхо теннаш да дІахо йоалча хана а оахаш иштта [illegible] чуэльаргхиларах.

В. ТАБАНКОВА,

Шелковской районан «Терскиний» колхоза председатель.

КХЫ ЛА ЙИШ ЯЦ...

Ер шу доладенча дехо дукха дийцаж «Пліевский» совхозе кхашна хий деккара гІуллакхе терко ца бац, кхаш. Районни газета тІа из ца хьоадеш, цох лакха боахама кухгалхоашта критика ца еш цатахь номор араьлиннац, цхьаккха собрание, совещание лан районе хий дахлара бола цо лел «Пліевский» совхозе кхаш безнош ца доахаш. ХІайта а из гІулакх догадоагІаш бен совхоза кухгалхой.

Дукха ха йоаллаш «Сердало» рейдови бригада е хилар цига. Цу бригада материала тІа дуьцар догІайоагІаш летта хьажкІаш, кхийола культураш йІоахало, йоакъало мьлхара ухайташе а хий тохеш укхаза, хий детта машинаш хІана ца деш летт, керте дІахьожаш, уж балха лоттейолдаара оарцагІайолаш сат ца яхаш.

Вакхьа, цуа тІехьагІа укхаза эргаданна а е ца гІулакх толара дахь а хІама-м дац. Укхаза хий декха кийчдеьча 500 гектар хиллаш дойла лаьттишка шоашта юкъе гІоала йолча Алханчуртски канала чура хукха тІовхал кхаьчеш. Бахьадаьрш, кІа, хьажкІаш йолча кхайтнка укх шера берриге хий тотар 150 гектар хиллаш участок мара яц. Из а тоне [illegible] баьцоьгІашта тІоадал кхоачийташ а теха дац. ХІана хий тохеш йолча шин машина, бийсана из бола белга-и дуйна деаш е дахар, дийнахь е лерттІа бен ца болх.

Селла дукха хий дуллаьга дІадуьаааше кийчаш ца болх бо хоаш цаІ поливальни вац совхозе. МоллагІа а кхайне дІавут хий леттача машина тІа болх бе. ТІаьккха тракторист (цуа шийта а жига хой ца болх лерттІа хьабе) садуаш лелаш хул цу гІулакха вІаш а уза. Цу тайпара маселлаш дар оала юкъча районан материала тІа.

Из критика аьлча [illegible] тІаца ... хуьнадалацар укхаза шоаех доаха бехкаш кІорлдалх а цу гІуллакха цІехххашта оарцагІйоалш а укхазарча бехктохамерча кахах пхьа сат лайкоенн сома. ЦаІ боахам бац районе укхазарча бараш сайна дийша кухгалхой, специалисташ болаш. ХІьта царна юкъе дукхагІа барешк агрономи специальносташ йолаш а бе. Бакхьда, лаьттанна доттагІал-и кІашига деладу цар. Иштта шера беркат хьалац царна гурахь лаьтто в. Кхьатта тІа дуо цар кІара шу долалуш пшан хьуьнкъах чубахьаргба оаха кІаш тІайилу лакха социалистически декхараш.

Совхоза партийни организаци, КПСС райкоме ца доаш цІенахентте дуьна деза ца хьаьтІенттай. ДІало ла когардоацаш да ва. Лаьтташ ухх доагача деношка хий ца деттІаш далара, йолаш йоаца [illegible] ца ехар бехке болча совхоза директора вов. Газдиевна, керттерча инженерна вов. Аушевна, агрономашта дІахайта деза шоай цу гІулакхи жоп дала дезилга.

М. ЗАНГИЕВ.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТЕИ СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ

КАПИТАЛЬНИ ГІИРСАШ ХЬАЛДАРА ПЛАНИРОВАНИ ЕЛГА ТОАДАРАХИ ГІИШЛОШЪЯРА ПРОИЗВОДСТВА ЭКОНОМИЧЕСКИ СТИМУЛИРОВАНИ ЧІОАГІЪЯРАХИ

КПСС Центральни Комитета СССР Министрий Совета хьажай капитальни гІирсаш хьалдара планировани елга тоадарахи капитальни производства экономически стимулировани чІоагІъярахи доллча дешага. Цу дешах хьаца бедча гоцаш тІа бехтаьдоаккх, капитальни гІирсаш хьалдеяла СССР халкъа боахам дегІабоалабаран КПСС XXIII-ча съездо хьалхашка оттанаь керттера экономически декхар кхоачашдаран боккхача лоархІаме хилар. Вай мехка халкъа боахам дегІабоалабар, планашка хьежжа чакхйоаккхаш я капитальни балхий йоккха программа. Халкъа боахама керттера фондаш шераьяртех эгайоаххаш тоаьртех хІара шера дІауихье къамаш доахнах 20 процент гарта. 1968 шера дІадаьхийта капитальни вложенеш 61,5 млрд. сом хилар, хІьта 1950 шерарча цар боарамал 5,6-зза дукхагІа хул уж.

1950 шерагара 1968 шерага кхачачалца йолча юкъагІа хьалхьай 12,5 эзар совгІа йоккха промышленни предприятий дукха транспортни къаьлаш.

Цу шерашка хьалхьаяхеи реконструкци ьаьча предприятешка хьау чова, болата, провата, тракторий берригача боарама кхо декъа совгІех минеральни удобренеш 90 процент гартеа. Цу юкъа халкъа боахамера керттера фондаш 4,6-зза дукхагІа хиннай, хІьта промышленносте — 6,4-зза. Гороахашкен боахлой весенний доахачьа чучеча цІенной фонд 2,8-зза дукхагІа хиннай.

Хьаьий балха оасарие йоккха йолча машиналшен механизацен кийчъь а гІишлошъерийн монтажникий квалифицированни хадраш шоай доладьа йолаш а бола йоккхий гІишлой-монтажни организацеш лаьрде латта йоккха гІишлой индустри.

Коммунизма материально-технически база хьоьда хІанзарча этапе капитальни гІирсаш селлара дукха хьалдеча хана къаьстта лоархІаме да капитальни вложений эффективность мамогта даккхар, шерта дІадохийтар юхаметтаоттадара хинна дозцьар, дІалоийтача капитальни вложеней хІара сома лоархІаш этара дукхагІа продукци йоккхийта Іалашдар. Цу гІулакха хІана лелаш бола капитальни гІирсаш дара фонраш методаш, гІишлошьяра производства организацен вІаштІехьаьхана а цу хадданза догІаухаш йолча мехка экономически вІадехараша ма яхар хурело лаш гІулакхацара кхоачашбоаларан дІадаккхза а дерган.

КПСС Центральни Комитетох СССР Министрий Советох капитальни гІирсаш хьалдара планировани гІишлошъяра производство тоарар дукха социальни, капитальни гІирсаш хьалдара пачхьалкхен планировани керттера форма оттанаьча порядкага хьехка СССР хІана министерствашен ведомствашен, союзни республикаши, шерашта еш а екъаш, оттала чІоагІьеш ухе шера план хилар.

1971—1975 шерий планагара дІайолаь СССР министерствашен ведомствашен, союзни республикаши, чІоагІъеш йолча капитальни гІирсаш хьалдара ухе шера планашка хІара гІирса аьшна мошностадия керттера фондашт болх бе йолаьлийтара заданеш а хІаьха иштта гІирсаш хьалдеш мел йоккхача ерогача хана капитальни вложеней гІишлой-монтажни балхийн объектин а оттае еза. гІирсаш хьалдара хаций боарамашка хьежжа шерашта цу дикъе йостенхара хинаш пятилеткаш а сиьна йоалаш йолча гІишлошта дІа а екъаш.

Капитальни вложеней ухе шера плани а мощностани керттера фондаш болх бе йолаьлийтара заданей а хара тІа уттта а еш, чІоагІъю подрядни гІишлой-монтажни балхий ухе шеран планаш шерашта а, хІьта иштта СССР министерствашта ведомствашта, союзни республикашта дІа а екъаш. Уж планаш хІара гІишлошке гІишлой-монтажни организацешта дІакхоачае езаш а царна йола балха планаш а я.

Капитальни гІирсаш дара оттаь пхе шера плани заданеш къоаста а ю, ийс а ю шера планашка. Найсъаь капитальни вложеней объемаш СССР министерствашен ведомствашен союзни республикай министрий советашка дІакхоачае еза план оттаеш долчул хьалхарча шера ший беттал тІехьа ца йоалайташ.

Пхе шера планагІа хьалье ца лаьрхІа объекташ хьалъяоа денашка нагахьа йолча хана шера планашка пхьена хьажа метаргда.

1970 шера дехьа производственни мощносташ объекташ болх бе йолаьлийтара заданеш министерствашта ведомствашта-заказчикашта сийна. Иштта гІишлой-монтажни балхаш доча министерствашта ведомствашта оттаьча халкъа боахам дегІабоалабара планаш уттае еза.

Планаш чІоагІа хилийтара хьалхара планаш уттаеш органий, министерствай ведомствай-заказчикай, подрядчикий бехктокхам лакхбар духъа оттадьл. гІишлошкен объекташкен чІоагІъьь капитальни вложеней подрядни гІишлой-монтажни балхий шера планаш 1970 шера дале кораяра шера 15 февралье кхачалца а алхха юкъ гІадоагІача шера планаш кхоачашьяра итогашка духьа заданеш а СССР министерствашен ведомствашен, союзни республикай министрий советаша хувай йиш йолаш хилар. ГІишлошкен объекташтен оттань подрядни гІишлой-монтажни балхий шера объем оаарталешта дІаекъийла гІишлой-монтажни организацешка шая хи мощностань объекташ болх бе йолаьлийтара оттань хана тоаьлл а еш заказчикашна дагаьланна-ул тІехьагІа.

(Кхетдоллар 2-ча оагІо тІа).

Национальная библиотека

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТЕИ СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ

КАПИТАЛЬНИ ГIИРСАШ ХЬАЛДАРА ПЛАНИРОВАНИ ЕЛГА ТОЙДАРАХИ ГIИШЛОШЪЯРА ПРОИЗВОДСТВА ЭКОНОМИЧЕСКИ СТИМУЛИРОВАНИ ЧIОАГIЪЯРАХИ

(Чекхдаккхар. Долалуш 1-ча агIо тIе).

Капитальни гIирсаш хьалдера плана халкъа бахама чхьана кхеча разделашца бинаргIа бураж хилийтар а хьалъеш латта объекташ оборудованеца, гIишлой материалашца, механизмашца, балха низаца, финансови ахчанца леррттIа IалашъяР а духьа СССР Госплан, Госснаб, СССР министерстваш ведомстваш, союзни республикий министрий советаш плановй проекташ оттаеча хана декхарийн в гIишлой-монтажни организацей материальни къахьегама, финансови ресурсашцеи мощностащцеи нийсъяь капитальни вложеней юкъара объем 1971 шера дена белгалъе финансироване ерриге источникаш (колхозий средстваш а тIехьа) терхал а еш; капитальни гIирсаш хьалдара лаьрхIа производственни мощностий балансаш, натураци ахчанцеи лоархIаш оборудоване балансаш, материалий балансаш уттае, шерра гIирсаш хьалдеча союзни республикашка, крайшка, областашка, районашка пачхьалкхени колхозий юкъарен гIишлой-монтажни организацей мощностащца расчеташ уттае а капитальни гIирсаш хьалдара планаш оттаечий нийсачеи хана церех пайда эца а.

Мощностащ, керттера фондаш болх бе йолалийтара, капитальни вложеней, гIишлой-монтажни балхий заданеш гIирсаш хьалдеш йоаккхаргйолча хана йIоахаля уттаеча нормативашка хьежжа дIа-ю...

...

хьалдеча гIирсаьнта хаддаьза финансироване е а ёа, хIаьта иштта дааьча балхех дIа-юха доагIар подрядчикан заказчикан юкъе кхоастаде а деза. Сметаш хьалхатIе а подрядни организацешна дагадовла а гIирсаш хьалде доладалалехьа цар дIачуэна дезаш я да. Подрядни организацеш уж сметаш дIачуйийчачул тIехьагIа объекташ хьалдерга бохийта мах хийце хуя. Подрядни организацешна кхоачашдеш долча гIишлой-монтажни балхашкара (хургдий на хоьш долча балхаштеи хьача гIулакхаштеи лаьрхIа резерваш а тIехьа) сметаш совгIа ль экономи проектага хьежжа гIирс хьалбаьнначули нийча объект заказчика дIанийцачула тIехьагIа цу организацехна юс.

Подрядни гIишлой-монтажни организацештеи заказчикаштеи юкъера планови дисциплинеи хозрасчетни гIулакхаши чIоагIдар духьа заказчикан подрядни организацешн юкъера гIулакхаш лерттIа лоаттадеш дола керттера документ хиларах терра генеральни договора лоархIаш лакхбалза баргбоацаш лаьрхIад. Подряда генеральни договор гIирс хьалбеш йоаккхаргйолча ерригача хана деш а чIоагIъаьча титульни списокашка хьежжа дила дезаш а да.

Капитальни гIирсашта еш йолча материально-технически IалашоIн системи ук гаргиярча списанна эргоакха лаьрхIад, гIирсаш, проекташеи сметашеи хьахьожхача эшарашка хьежжа, гIишлой организацей вакезегIа СССР Госснаба органашка гIолла материалашца IалашIдера ...

...

ТОРОНЕХ ПАЙДА ИЙБУ

«Грознефтехимпромышь» объединене предприятей коллективаша, вай мехкарча беррагача къахьегамхоша санна, шерра социалистически яь йоарвоий ...ла дихьагIча шера плана задача хьалха кхоачашъяра, В. И. Ленин вахь бIаь ...

Продукцеи реализаци яра пай бетта задание объединене коллективо 100,9 процент кхоачашъьай, ...

Производствени фондех дукагIа пайда эцарах, цердa техникен технологии производство ...хьаьрах, производство аргалзарах къахьегама ...плана 2,8 процент тIехкхоачашъьй, ...4,5 процент лаккъеннай яз.

...

«Шалинский» совхозе хьайбеш-та довнъар Iалашдеш ба. Дика ю балх шоллагIча отделен механизатораша.

СУРТА ТIА: Сайхалов Мовлдий агрегатаца хьалтадича алах аргIа деш ба Ибрагимов Iалауди, Увайсов Вахит, Гадаев Хьусен, Гадаев Ибант.

И. Пляшин сурт.

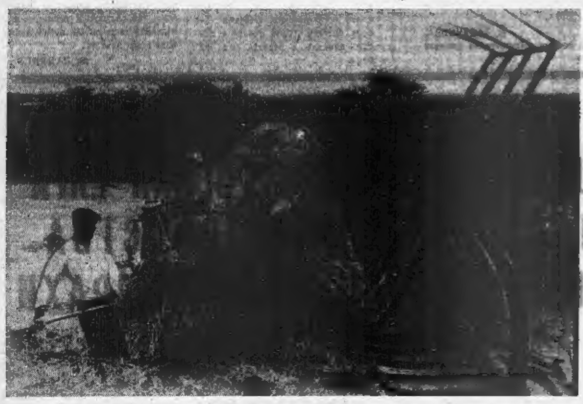

ХЬИНАР ЛОХЛАЦ

ХIаьле массехк де графикал хьалха яьккхай мехкдаьттен газ жкхара республике эгтара къона. тIа йолча «Грознефта» Эльдарово ахача шоллагIча промысла Е. М. Данилеца куьгладу коллектив. Плакал совгIа пхи эшелон эгтара дарегIа дола «Iаьржа доьшув» а доаккхаш, мехкдаьтта управлене хьалхаьа моттиг яьккхай цу коллективо. ХIана совхкх укх ханарчул 18 процент дукхагIа доаккх мехкдаьтта. Иштта 26 процент лаккхьенай къахьегама овсаре а. хIаьта мехкдаьтта цхьан тоннага дIабода мах а иттазза чухваьбаьннаб. Плакал совгIа пачхьалкхенна 30 эзар сом пайда баьб, ах миллион киловатт-сахьт электроэнерги кхоаьй.

В. И. Ленин ваьча дейнахь деиз бIаь цу дизара сийна дарбаржача социалистически ятье хьалхара моттиг яьккхар оцыт йола мастер Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутат А. М. Лунин керте латтача коллективо. Хьокхаме къахьег цу коллективерча операторанна Светалов Георге, Асхабов Хасмахьмада, Евдокимов Николае, Бычков Емельяна.

Пятилетка дихьлагIча шера план хеиал хьалха кхоачашъяр шоай керттера декхар лоархI мехкдаьттахоша.

Г. Л. МОИСЕЕВ.

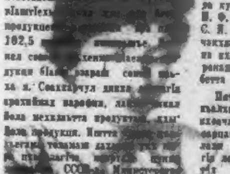

«СЕРДАЛО»

2 агI. 24 июня. 1969 шу.

ЛАКХАГӀА АЙБЕ ЮРТИЙН ПОСЕЛКАЙН СОВЕТИЙ БАЛХА БОАРАМ

Хьалхагӏа хоаш бахча [illegible], дуьйлагӏа хержаш Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета VI-гӀа сесси хилар 19 июне. «Лакхехьарча Совето дийцар КПСС ЦК-ас 1967 шера 8 марта баь «Къахьегамхой депутатий юртийн поселкайн болх тоабара хьакъехьара» сецам Шалеж Шелковскойн районни Советаша кхочашбара делахь дола деш.

Эггара хьалха доклад йин къахьегамхой депутатий Шалла районни Совета исполкома председатель нох. [illegible]. Юртийн поселкайн Советаш, аьлар цо, бахача наха тергаГӀа латт, къахьегача дуккхача адамаша, царна эшарашна, цар хьашташца юхаерина ярагӀ уж я. Цунах латт, хетаргахьа. Советски ӀаьдалагӀа цу эшельаш башхало, дуккхьал из бахьан долаш да вай парте Центральни Комитето цар сенла чӀоагӀа теркo ен хилар.

«Къахьегамхой депутатий юртийн поселкайн Советий балл тоабара хьакъехьара» КПСС ЦК сецам арабьиначул тӀехьагӀа дукха дикка эргабьиниб районгарча юртий Советий болх. Юртий исполкомашна дукха ПланагӀа лелабу шоай болх, дукха лелаяду решенеш кийчъяра, тӀайица-чул тӀехьагӀа царга хьажарец уж кхочаштъярем гӀулакх.

Ухх шера шай бутт бовш геттара хьалача хьала тӀа ниийсделар дӀайийначa нух теклоча культуранита гӀулакх деш «Ахтуринский» совхоза кхьоалагӀча отделение. 25 май хьатӀаккхаьчача хана обработка яьа яр шекара сеоклай 30 гектар. Свекла йоар кхерам болаш вар гӀулакх, тӀакка юрта Совета исполкомо из деш сессе дуцца оттадир. Нийса решени кораийр депутаташта, кӀаьта цул тӀехьагӀа 5—6 ди даьлача гӀоала йоачара дьакхар шекара свекла.

Дикка хеттача организацей, райисполкома, юрта исполкомий решенеш кхочашъю хьожаш тӀахьежам доаттабар — юртарча болхлой хадраш кхерра дика школа. ГӀулакхага хьажар, из дӀаьтӀехьдаккхар, болх шахьагӀбоадараш гӀулакхаш тӀара Ӏоккувсар — уж хӀамаш кхочашде дага бодаш бахьхар дахача хоржанашка юртаьнкара хархархой: цар хийцар шоай ваьаццр кхочаш ца даь Дубай-Юрта, Ново-Жименски, Октябрьски, Майртупа, Сержан-Юрта юрта Советий председателаш. Цар тогаметта оттабаьб хархархой шоаех бенна тешаш боаберргбоацаш бола, дикка дийша къона нах.

Белггалара болх баьб хаалнах юртий Советашка балха ахийтара. Нагахь санна 1967 шера районо юрта Совета председатель йолаш цаӀ [illegible] хьалсар хиниане, хӀанз боь юрта Совета председателашна ихе юрта Совета секретараш хьалнах [illegible].

[illegible] ГӀаьттагӀча докладие нох. [illegible] Шелковской райисполкома председатель, белгалдаьккхар, парте XXIII-ча съезда решенеш 1967 шера 8 мартера КПСС ЦК сецамаш кхочаш а беш, парте Шелковской районни комитета бюроси райисполкомо къахьегамхой депутатий юртийн станицайн Советий болх тоабара, юрташкарча болхлой хадраш хьахархара, хьалкхеара. Ӏоьхара цхьадола гӀулакхаш даь хилар. Белггала аьлча, 1968 шера январе дена районе болх беш я советски актив шин шера школа. Райисполкомо юкъ-юкъе лаьулгӀ юртий Советий исполкомий отчеташка, царна практически новкъостал ду.

Боахам культурен легӀаккхуьлара дешашка дукхагӀен хӀоаргагӀен хьож юртий Советаш. Нагахьа санна 1967 шера, вешта аьлча КПСС ЦК сецам арабаьлалехьа, цар колхозий балха кӀеланга уйла еш хиннаяле, хӀанз Советий сессешкен исполкомий заседанешкен уж дешаш хан-ханназа дувц. Уж кийчъу юрта боахама гӀулакхашта йолча массаьарча комиссеша, цар юкъеяз шерра актив.

Масала, «Коминтерн» яхача колхоза бригадашкара къахьегама дисциплина малагӀча хьал тӀа я яха деш дувцаш хиннача сессена кийчъдуш бар Ново-Щедрински Совета депутаташ. Массаьарча комиссе колхоза экономисташца цхьана хьархӀар, колхозхочо балла ца воаргӀаш доаккха хӀара ди колхоза мел маьха да, балха нордӀш кхоачаш ниита ю. Цо хьахьеккхар, колхозхоех къахьегаша производстве кӀеззига дакъа доацар е кӀаддь ца лоавар малагӀа да, яьрхӀар балла ца воагӀача хӀаране деш дола зе. Сессе тӀабоалабир къахьегама дисциплина телхаерши, царна дӀахайтар, нагахьа

беррагаш а махьера специалисташ юкъара юкъерей образоваш йолаш ба.

Районни партийни организаце кулгалца депутаташ беррига къахьегамхойн царцагӀа а баьнна, районе белгалара толаман дакъал юртбоахама производства легӀайоалара, колхозийн совхозийн экономика чӀоагӀъяра дакъе. Шекара свекла кхеярах 1968 шера КПСС обкома бюрос, республика Министрий Совето, облсовпрофо ларара кара тела ЦӀе байрах хьожийр Шалли района. Хьайбай боахамерча къахьегамхоша укх шера хьалхарча кварталe 118 процент кхоачашйир нахчахьалкхента дулх доахара план, шура йоахара план — 105, фуаш доахара план — 106 процент. Уж хьокхамаш бахьан делаш карара лара тела ЦӀе байрах яьаккхар Шалли районо республика боахамашка лелаяьча социалистически эхье.

Юртий Советашта йоаккхий новкъостал еннай халкъа образоване, умахцӀено лоарара, торговле, общественни кхачаш, бытовой гӀулакхаш дара, юрташ хотьара-гӀалара, чуӀе цӀеноп хьалдара дешаш къоастадара дакъе. Шоай карарча территоре тӀарча колхозий, совхозий, предприятей, организацей низам эшшача метте тӀадерзаду юртий Советаша. Масала, берий яслеш берий бешаш яшо Курчалой. Юрта Совето Ленина цӀерагӀйола колхоз оарцагӀа а аьнха хьалйир берий бешкомбинат. Шо-шоашка доагӀа дакъа лоацаш районни центра территоре тӀарча предприятеша, организацеша Белгалтойра Шалла йола газопровод йиллай.

Юртий Советий балха тӀа боккхача лоархӀаме да, йоах КПСС ЦК сецам тӀа, къахьегамхошта культурно-бытовой хьалаш хилийтар. Из дага а делаш, бахача наьха культурно-бытовой хьалаш тоадара тӀаберзабу къахьегамхой депутатий юртий Советий болх.

Шин доклад чакхйоалам нох. [illegible] йоах: Шалла район — республике йоаккхагӀчарех цаӀ. Цига г. Аргуне чӀоагӀа легӀае[illegible] йоакха промышленность хьалъеш латт Чир-Юртовски промышленни комплекс. Дукхахача доакъоех латта юрта боахам ба. Районе вах 110 эзар гаргга саг. Дукха дешаш къестаде деза царна даим дукхагӀа эшаш доль хӀамаш кхоачашдара. Ха хьа а кхаьчай, баха дехар а ду промышленност [illegible] предприятешта [illegible] райисполкома [illegible].

★

санна цар шоай тӀалатташ [illegible] дой, уж артелевa дӀабахарх [illegible] деш колхозой юкъарча собране [illegible] талергхьлар. [illegible] цу тайпара [illegible] дарах, [illegible] колхозоша 25 [illegible] фермашкен дара [illegible] юкъе хьинаре дакъа [illegible] хӀаиз.

Колхозаша, совхозаша кийчдаьчеи Советий сессешка тӀайицачен декхарашца хьежжа 1970 шерале районе [illegible] культурно-бытовой объект хьалъе. 31 километр водопровод йиллa, 27 эзар квадратни метр тротуаш яьха, ниттa кхыдола балхаш де лаьрхӀад. Промышленноста предприятештейи юрта боахамен средстваш, материалаш, техника цу гӀулакха юкъеозара опыт тхо йолаш да. Колхозий, совхозий, райисполкома, юрта Советий, кооперацe средствай четах укх тӀехххьарча шин шера районе хьалъяьб йиь школа, [illegible] клуб, шиаш берий яслеш, торговлен общественни кхачани итт предприяти, кхоъ медпункт, [illegible] участкови цхьа больница, дукха кхыйола объекташ. ГӀирсаш шерра хьалде ревльни тоеро хулийташ я тахан юрта экономика. Цхьабакъда, уж хьалде леза колхозашн совхозашн легӀаахара перспективаш теркаа я еш, цу духьа юрташна хьалоча гӀирсашта проекташ кийчъяра организатораш юрта Советаш я. Генеральни план оттаяьй райцентр, «Буруньни», «Шелковский» совхозий, «Коминтерн» яхача колхоза усальбаш хьалъяра. ГӀирсаш хьалде генеральни планаш оттаяа проектни организацеша договераш даьл Ленина цӀерагӀча, «Путь к коммунизму», «Красный пахарь», «Червленский» яхача колхозашна. ХӀахете а, районе общественни адамеш хьалъераш низа эсала, колхозий юкъара гӀишлошъю управлении ремстрой учас

токи а. Боахама объекташен культурно-бытовой адамеш хьалъяра хӀара шера цхьа миллион ах миллион сом гаргга ахча хьежаду колхозашa. хӀаьта цу гӀишлошъяча организацешта тӀеx ийцача а цайда эца магац 700—900 эзар сомах мара. Министрий Советагара новкъостал эш. Боахамен культурни гӀулакхашта лаьрхӀа йоккхий объекташ хьалъяра подрядчикаш бала беза района, районера гӀишлошъю организацеш материалашца механизмашца дикагӀа Ӏалашъе еза.

Юртий Советий адамеш хьалъяра хьалаш кӀаьттӀехьдаьхад районе.

Сецалад аьча республика Лакхехьарча Совета Президиума председатела заместитела депутата М. А. [illegible] хоам бир, 1967 шера 8 марта КПСС ЦК-ас баь «Къахьегамхой депутатий юртийн поселкайн Советий болх тоабара хьакъехьара» сецам кхоачашбара делаш дола деш укх сессе дуцца оттаде дийцача дакъа лоацаш депутатий, министерствайн ведомствайн кулгалдеча болхлой йоккха группа хинна хилара. Новкъосташа Басмакаевен Земсковен аьча доклад а Шаьлен Шелковскойн районий юртий станицайн Советий балхага хьожаш хиннача комиссеша президиуме хьачуеннача материалех а гуш да парте Центральни Комитета сецам Советий болхлошен депутаташен чӀоагӀа къоабалбеш тӀайица, юртий поселкайн Советий деррига гӀулакхашта цо дикагӀча ваагӀорахьа влияни яь хилар.

Цхьабакъда, Шаьлен Шелковскойн райониска кӀеззига ца шоай балха боарам вахарь дӀаделараша ма яххара лелабеш йоаа юртий Советаши цар исполкомаш. Цар хӀанз а боккъа боарaне пайда эцац Конституцен «Нохч-ГӀалгӀай АССР къахьегамхой депутатий юрта, поселкови Совета хьакъехьарча» Законех йоаата еннача бокъонех.

Хеш да, лаьттам фондаех пайда ийса эцара лоаттабеча тӀахьожаме юртий Советий балха юкъе лоархӀаме моттиг дӀалаца езаш хилар. Шалла районе колхозашн совхозашн тоьаш дукхача лаьттаех ӀагӀьоаргаш яьй, хӀаьта юртий Советаша, къаьстта а Ново-Атагински Гермечучуски юртий Советаша, хӀанзалца хьа хоадам беллаш кьоасам болабаьбац байбе йоацаш общественни лаьтташ дӀалупарацца. ДукхагӀча дакъе пун [illegible] хьакъехьаре [illegible]. Шалла районни Совета исполкомо [illegible] хилар.

Юртий Советаш дукхагӀча хаша юрар дахт колхозий, болхлой, гӀулакхара наьха шоай боахамашка доахан лелалара оттаь нормаш кхоачам [illegible] тӀахьожам доаттабар [illegible] лоархӀамеча мероприятеш а.

Шаьлен Шелковскойн районий къаьст - къаьстача колхозашкен кооперативни организацешкен юртбоахама артелашен кооперативни общественни кулгалдара демократически лардаш телхаш, хан-ханнахьа колхозхойн вайнехийн юкъара собранеш ца, алхха юкъарча собранеша мара къестаде бокъо йоацаш дола дешаш дукхагӀча хама колхозашн потребительски обществашн правленешн заседанешка дувцаш къестадеш хул.

Юртийн станицайн Советаша кхоа-

★

Пресеех эггара хьалха къамаьл ду къахьегамхой депутатий Ачхой-Мартана районa Совета исполкома председатела нох. Н. Х. [illegible].

— Ме[illegible] вахара Советий [illegible] хӀан лакх[illegible] вай парте чӀоагӀа теркам тӀабахийташ бахьан делаш.— йоах оратора — тӀеххьарча шерашка дикка тоабенний юрташкарча Советий болх, шерагӀа дакъе лоаи цар общественни вахара лоархӀаме проблемаш къестаеча.

Тха районе 10 юрта Совет я. ТӀеххьарча хана дикка тоаенна цар состав. ДукхагӀа ба депутаташта юкъе коммунисташ, кхалнах. [illegible] лоархӀабу уж шоай декхарех.

Хоадам болаш дакъа доаш Советаша районерча совхозий болх тоабеча. лаьтта лелдара культура лакхъеча, лоархӀамегӀара юрта боахамаш лемаш шоай исполкомий заседанешкен сессешкен дувц.

Укх шера дикка болх баьб Советаша индивидуальни секторе паяттен правительствaш решенеш дӀайолийташ. хӀаьта из бахьан долаш дукха доахан паччахьалкхенга деха а дехкаx бахача наха.

Дика оамалгӀаьнай Советаш юрташ тоалра. В. И. Ленин ваь 100 шу дузача ленна сийлена наькъадахара цу хьакъе доккхий декхараш тӀайицaд хӀара юрта Совето. Уж кхоачашлеш латт. ХӀанзве дикка наькъаш тоадаьд, ниддa йиш йолча хий диллаъ, хи йистом чӀоагӀъяьй, керда магазин хьайийллай. Района чотах шерьаеш латт йиъ школа. Ӏан кийчо еш латт школашка а культура учрежденешка а.

Дукха балхаш ду Советаша общественни низамех чӀоагӀъяра. Хулиганстие делаерий, къы хорцахьа гӀулакхаш леладерий дешаш сходашка дувц. Цу тайпара сходаш химии нотанка апрели майн беттамка. Ниттa дукха балхаш цу атеистически пропаганда шерьяра.

ДӀахо ораторо дуаш республикански органаша къоастаде лезаш цхьа дешаех. 536 моттиг йола школа я районе хьалъе лаьрхӀа. Укх [illegible] хьалъе йолае езаш яр из. Цхьабакъда пхоацах из 1975 шера [illegible]

1968 шера [illegible] Курчалоески Совета [illegible], Шелковской Совета хьаьн хьалъе ахча а лехаа, участок а хержай. Ново-Щедрински, Бубевской, Старогладовски Советаш чуйола цӀенош тоадаьд.

1967 шера 8 мартера КПСС ЦК сецам кхоачашбарах дола деш республика Лакхехьарча Совета укх сессе дувцаро новкъостал дергаъ, аьлар нох. Земскова шай доклад чакхйоалаш, юртий, станицай, поселкай Советий балха боарам дӀаьзе лакхбара, дешний, боахам культурен легӀаккхуьлара декхараш цар тоалле кхоачашдара.

★

чамбалалца дӀаьттӀехьдаьккхац нах бaха пункташ хоьлара. цар санитарни хьал тоадара тӀайица социалистически декхараш кхоачашделга.

Министрий Совето, юрта боахаме бытовой гӀулакхаш дарен министерсташа, Респотребсоюзе, кхыча ведомствашна хьажа а къоастоле д деза Шаьлен Шелковскойн районий юрташкен станицашкен культурно-бытовой объекташ хьалъяра хьежаду ахча дукхагӀа хьахецдарах дола лоц.

Ахкан сагатача хана юрташкарча дӀахьегамхоьнта культурни бытовойн гӀулакхаш дӀра дешаш хӀана а хӀара денна лоаттабеча тӀахьожама кӀал лаьцадац юртий станицайн Советаша. Школаш, медицински учреждений болх цӀеррига ца тоехташ, хьарсой, дерий, интеллигенцие, кхыча ерикалей яиш дусӀаа йоахко ца еш йола юртий станицайн Советаш а я.

Юртийн станицайн Советий гӀулакхашкара цхьаьхха цхьо кӀенхашттара кхоачамбоацар белгалдаккха безам ба ce — хархархой накозаш кхоачам шортига деш хилар.

Шелковской районе хьалхагӀа харжача Советий сессешка кхоачашне тӀайицадир 58 накоз. хӀаьта цирех кхоачам ца деш 13 дисад.

Хархархой накозаш кхоачамделга дӀаьттӀехьдаьккхаьа дардад районий, юртий, станицай Советий исполкомаша.

ДӀадахача, укх шера шит бетта хиннача хорнамашка юртий станицайн Советий составаш нийса ахам хӀана лаьцан аьна нердельхай. Советий дукха кулгалхой, депутаташ болх хиттагӀа дӀаьттӀехьбаккхара опыт йоаца [illegible] цулухьа царна хандалза уж Ӏомабеш моттиг хила еза.

Вайн легӀахкуьла а юртбоахаш тоее а еза юртий Советашта юкъе лелаш социалистически хьь, хьалха латтача Советий опыт Ӏома, ма шерра пенайоалон тӀа, ралиo чуй [illegible] гӀоахта юхла еза.

Райисполкомаша, республикански министерствашна ведомствашна къаьстта йоакхо е еза юртий Советий авторитет айара. Шаьлен Шелковскойн районашка хӀана а ба юртий Советий исполкомий болхлоех деш ца хеташ, юртий Советий решенеш шеткаста телхаеш бола колхозийн совхозийн, предприятей а учрежденей а кулгалхой. Уж тайпа кулгалхой шоай гӀалла тӀа Ӏоххоабе беза.

Йоакхо дукхагӀа е еза юртийн поселкайн Советий материально-финансови база чӀоагӀъяра. Райисполкомашен йоагӀ-йоагӀача республикански ведомствашен сихагӀа къоастаде деза юртий Советашта адамеш хьалъяра, уж хилнако аргӀйоаача оппетараца, транспортаца Ӏалашъяра дешаш.

★

хьалъе йолаергйолаш ма. ЧИАССР Министрий Совета сецам баьб хьува боахама Управлене укх шера тха районе цхьа школа мерйойла аьнна. хӀаьта из болх хӀана а дӀабоалабаьбац. 12 эзар сaг вахача [illegible] культуре йӀан болпешен ма. [illegible] дех уж дешаш къоастадаь.

Трибуна тӀа ва республика прокурор депутат Н. Д. [illegible]. Правительства шин постановленеца шерьяьй, йоах оратора, боахама а культурни а вахавера, социалистически законности общественни порядки лорасчара Советий бокъонаш. Дукххача Советаша ниттa кхетаду шоай декхараш, общественни порядок лоравча хьиваго закъа леш. социалистически законаш чахкхеах.

Цхьабакъда, цхьацийолча юртий Советаша наха законаш чахх ниттa дех ца хьалхарах совгӀа шоаш а телхаду уж. —Масала, Курчалоевски юрта Совето решени яьй колхозийн совхозийн кхашна тӀа доахани жам хьадаза. аьнна Боахамий кхаш новайта-и йиш яц. анна доахан хьа а доахаш делабе йиш яц из къоасан.

Шалла районе ишa дӀа ва мар житта лелхьа наха шоайха гӀулакхаш а ва делазода. балла а ма уахаба, хӀаьта леша магӀа бераш шагӀа а дуталла аьна вешени яьй. Ниттa решенеш а е йиш яц.

Цу-тайпара законах нийса йоаца решенеш яьй Червлински Совето. БӀачи-Юрта Совета исполкомо преступлени яьча сага спавка еннай. Курчалоевски Совета исполкома председатела спекулянтана тайннай справкаш. Цу факташа хьахьокх цхьайолча юртий Советаш болх нийса ца бар. Ниттa мегаргдац.

Дукха балхаш цу республике дӀахача завех шоедиса гӀулакхаш дӀалахаба. Къаьстта теркам тӀабохийт саг йоалаара, наьхе йодаш регистраци дар. ДукхагӀйолча моттигашка нийса деладу уж гӀулакхаш. Амма законаш тедхаеш моттигаш а нийсьлу. Масала, дукха ха йоацаш Шалински загсе регистраци яьй дӀамигача сагон йоаго. Ха ханa хьаьа а доацаш цар регистраци хьигa хайча

[illegible]

[illegible]

[illegible] Шаьлен [illegible] дола ма. Из бахьан долаш, дукха [illegible] хул производстве [illegible]. Новкъоста Межириско деш ду Лакхехьарча Совета поселкайн Совета болх тоабе а В. И. Ленин ваь 100 шу дузача денна йоагӀначa тайпара кийчо е а.

Юртийн поселкайн Советий болх тоабарах бола КПСС ЦК сецам арабьиначул тӀехьагӀа, — йоах къахьегамхой депутатий Урус - Мартана района ГӀойтӀарча юрта Совета исполкома председатела нох. Х. А. [illegible], — дикка тоаденна тха гражданаш тӀаехаш цар жалобаш къестаярен гӀулакх. Депутаташна бу болх.

Цунца дувзаденна тоалун латт тха организацеийн болх а. Сессеш хан-ханнахьа ю. уж дикагӀа кийчо йий чакхйоах. Сессешка торговлех, бытовой гӀулакхаш дарах, унахцӀено доарарах, юрта боахамах дола дешаш дувц ала. Дувца лерхӀам да В. И. Ленин ваь 100 шу дузара сийна тӀайица декхараш кхоачашдара дош а. Сессе оттаде уж дешаш кийчдеча хана [illegible] юкъе ю цхьа актив, массаьара комиссеш.

Общественноста новкъосталца нахьъаш [illegible] уж тоаду, керда гӀий да [illegible] лаьаш. ТӀеххьарча хана тоадаь деррига наькъаш 40 км. да. Коммунистически субботника 50 шу дузача дийнахь 3000 саг вар юрт тоеле араваьнна. Из бутт белалхьа тоаьл йоаккхагӀа цхьа культура учреждени поседешек.

Хархархой накозаш кхоачашдар, дувцаш советоаз белгалдаккха юрта бахи хьалъе аьнна доза таназ кхоачаш ца лаво бахьан гӀишлон материалаш ца хилла дела. Ниттa балгалдаккха цо шоай юрта автобус йоагӀаш ца хилар бахачи наха чӀоагӀа новкъа хила.

Трибуна тӀа ва КПСС обкома секретарь депутат М. И. [illegible]. — Укх сессе дуцца оттадаь дош, — йоах цо. — Ӏалаьнаге бокка лоархӀам болаш да. — Из оттадаьа юрташка латтача гӀулакхах бола Советий белхтоааш лакхбара.

Дукхха Советаш а вай лаьттанаш хьайбанн пропуктaш ялара гӀулакх чӀоагӀа теркам тӀабахийта лелаеш. Дикка кулгалду юртийн станицайн Советаша Грозненски, Сунженски, ниттa кхыча райисполкомаша.

ЧӀоагӀа теркам тӀабохийташ дуцa оратора Грозненски района Комсомольски юрта Советна Сунженски района Орджоникидзевски станичий Советаш юрта боахам легӀабоалабара дешаш нитта леладу. Цига, йоах цо, хан-ханн дуцц заседанешка хоадамбоалаш дола производственни дешаш, колхозашта новкъостал ду, промышленностан участникаш депутатий лоархӀам хаьбу.

Цу юрташка хьинаре къахьег юртбоахама производстве, колхозхоша юкъе кхетанa болх бу.

Цхьабакъда кӀеззига ма республике болх бола беш йола, колхозийн совхозийн балха дӀайиш ца еш йола, законаш телхабеш йола Советаш. Дукххача юртий Советаша къоасам лоаттабац сон лоахаш лелаеаоашна, хоаттам боаш лаьтташ дӀалупарацца.

Наьсарен района Экажевонгий юрта Совета территоре тӀа я общественни къахьегаме бахача наха лаьттa тӀа дакъа ца. лацаш бахьан долаш шерра шера наччахьалкхенна доккхий зенаш деш йола совхоза отделени. Совето цхьааниа хӀана вай цу отделене болх тоабара. аз тӀехьа цо йиcнйбара. юртбоахама производстве легӀайоалара цхьанкха влияни ац. КӀеззига йоаккха из цу гӀулакха ВоронӀалльарча. ТӀой-ЮртарагӀа, цу района кхыча юртий Советаша. Ниттa ва латт цу юрташка [illegible] болх бола гӀулакх а. Цулухьа юрта айбаьб дика [illegible] хьожу.

[illegible] дукха [illegible] Шалла районерча юртий Советий балхийнарча кхоачамбоацарех. ХӀана я, я районе социалистически хьалхьены тӀахкуйтан моттиг. Советаш ваьалийла я боахамашка латтача гӀирса кхачад хьажа, планаш кхоачашъеле га Ӏалашьа. Цхьабакъда Грозненски района Ермоловски совхозо сецахул план кхоачашъеьадац. Планаш хааш ца еш боахамаш из Шалински, Урус-Мартана, Надтеречни, ниттa кхыча районашка. 26 боахам ба республике план кхоачаш ца еш. Дукххача боахамаша зенаш даьх. Цу дакх нийта латт цхьайолча юртий Советий боахамашка болх во хӀана бу, цар йийташ кхоачам хӀана иц ца хьожаьаз.

Сунженски района цхьайолча колхозашка нийса бахьан пайда. кӀеззига ахча хьожаду юкъара боахама чӀоагӀйоа. Советаш декхарийна а цу гӀулакхна тӀахьежам лоаттабе. КӀоаргга тахка еза боахамашка гӀулакхаш ниттa хӀана латт, дикагӀа новкъостал де деза.

Дукхха моттигаш я лаьтташ боалаш лаьтташ дӀалуваш, сов доахан лелаеш. Шалла района «Джалка» совхоза 3 отделене 230 гӀа за сов лаьтта толаш. Шалла 42 гектар я ниттa дӀалаьна лаьтта. ЗӀамигача АтагӀа 20 гектар я. Шекара свекла гӀулакх а ца еш йойо цу юрта. Цхьаьнахьа а болх беш боаца нах ниттa дукха балламекха. Цу тайпара ве латт социалистически законаш лоархӀа гӀулакх. Из хӀама дӀахо ла йиш йолаш дац. Вай кекхар да латтах наьдза оаара бокъонаш телхаеракха шеае боахаш къоасам лоттабаь. Бехке бараш лоаттӀича тайпара таӀазар ве деза.

НОХ. А. В. ПШЕНИЧКИНА НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СУДА ЧЛЕНАЛЛА ХЬОЖАЯРАХ БОЛА

НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА
С О Ц А М

Нохч-ГӀалгӀай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совето сецам бу:

Нох. Пшеничкина Анна Викторовна Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча суда членалла харжа.

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела заместитель **М. МАМАЕВ.**

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Г. СКЛОКИН.**

г. Грозный, 1969 ш. 19 июнь.

НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СУДА ЧЛЕНА ДЕКХАРЕХ НОХ. А. Е. ЯКУБОВ МУКЪАВАЛИЙТАРА ХЬАКЪЕХЬА 1968 ШЕРА 28 НОЯБРЕ НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМО ТЕХА УКАЗ ЧӀОАГӀДАРАХ БОЛА

НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА
С О Ц А М

Нохч-ГӀалгӀай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совето сецам бу:

Нох. А. Е. Якубов Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Суда члена декхарех мукъавалийтара хьакъехьа 1968 шера 28 ноябре Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо теха Указ чӀоагӀде.

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела заместитель **М. МАМАЕВ.**

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Г. СКЛОКИН.**

г. Грозный, 1969 ш. 19 июнь.

«АГИТАТОРА БЛОКНОТА»

АРГlАНАРА НОМЕР

Арадаьннай КПСС Нохч-Гlалгlай обкома пропагандех агитацех отдела «Агитатора блокнота» шийтталагlа номер.

«Резеравех — пайда яйбу» яхача рубрика кlал кепатеха я «Хьайбаш леладерий керттера декхараш», аьнна парте обкома юртбоалама отдела заведующе Ф. Юрченко статья.

«Сийлен даташ» яха рубрика «Советски кагирхой дa» аьнна ВЛКСМ Нохч-Гlалгlай обкома хьалхарча секретара С. Кирилловa язъьяча статьяца хьела.

«ЧlоагlлуШ доагlа социализма низаш» яхача рубрика кlал кепатехай социализма мехкий пачхьалкхенаша віашия лeладеча гlулакхий системах лаьца экономически lилмай кандидате Л. Краснова язъяь статья.

Политинформаторий балхах лаьца дувц «Тахан — ладувгlархо, кхоана — политинформатор», аьнна, Е. Варзанкис язъьяча статья тlа.

«Агитатора блокнота» тlа кепатеха я ленински вахтах лаьца хоамаш массово-политически балха хроникен.

Ю. ПОВАЛЯЕВ.

Москва. СССР ВДНХ «Автомобильни промышленность» яхача павильоне дlахуюдача - хlаьт таь латт ер «Москвич-412» — совкха «Лондон-Сидней» яха авторалли йолча хана Европа, Азе, Австрале къамьашка тlоала 16 эзар соагlа километр ижь бьча йоь «Москвичах» цаl. Цу эхьаlйка дакъа лаьцар дунен тlарча дукхача йокъайча автомобильни фирмаша. Лондонера хьалха яхийтача 96 экипажах Сидней кхаьчар, «Москвич-412» яхача автомашинаш тlара ерригa йоь советски экипаж а йолаш, 56 мара яцар.

И. Кулакова сурт.

ТАСС фотохроника.

ДИКА КИЙЧО ЯЬЙ

Вай республике бахача халага меттал мехка дуккхача городашкарча къахьегамхошка кхоач Грозненски консерви завода продукци. Цудухьа чlоагlа оарцагlъьяьннай завода коллектив пятилетка диълагlча шера тlайнна декхараш кхоачашдара. Соахкара сезон чакх ма яллехьа а дlаболабир завода ремонтникаша шоай болх. Кийча я завох хlанз бахарча низана болх дlаболабе.

Дукха дика хlамаш карагlдийна хад кердача сезона кийчо ечa тха завода ремонтникашта, рационализатораша, новаторашта, — йоах завода керттерча механика Кочергин Леонид Васильевича. Завода цехашта юкъе а белгалъьяьна дика къахьийгад фруктови цеха ремонтникаша. Ханол дукха хьалха кийча а я, болх бе дlайоъаллийтай цар цех. Хlанзлехьа арахийца бьца комарий продукци 20 тонн тарггa я.

Дlадахача шерашка цеха коллектива арахецаш хиннар дукхьала соний продукци мара яцар — варенье, компот, кхыйола продукци. Цехе чlоагlа къе яр, дlа-хьа хьовза моттиг яцар. Укх шера цех кердача сезона кийчъеча хана цу гlуланха дукха уйла йир рационализатораша. Цеха массеи станцешa реконструкци йир цар. Цох йокха пайд баьнаб. Мукъаьлий болх беш йола йокха моттиг, кхерамзлен техникин боххлойн хьалаш дика тоаденад.

Дlадахача шерашка кхо литр чуйода балонаш хьел а юзаш автоматически дlаухийта машина ца хилар бахьан долаш фруктови цехе дукха балонаш йохар, дукха продукци йоври. Из гlулакх а тесса дитанзар творчески уйла е lемараша. Из кхоачамбоацар дlадаккхара сиха оарцагlа баьлар уж кердача сезона кийчо еча хана. Хlанз цига оттаьй кхо литр чуйода балонаш дlаухийта автоматически закоточик керда машина. Хьалха кулгаца деш хиннa хала балхаш, хlанз автоматически ду. Дуккха кlезагагlа йох банкаш из бахьан долаш. Къахьегама овсарле цу участке массехказа лакхъеннай, кхычахьа балха вaхa йиш йолаш мукъавьяьнав ялх болхло. Цу мероприяте шера пачхьалкхена эзараш сомаш пайда бу.

Вахача наха чlоагlа хоттадаш дlаяцаш я маринованни тийла кабачкаш. Фруктови цехерча цхьайолча участкашта реконструкци яр бахьан долаш віашlтlехьдаьнад баклажанаш тела керда машина оттае. Укх шера консерви цехе меттал цу цехе а арахецарга маринованни кабачкаш. Цо производствана йокха пайда бергба. Хlанз цига кийчъеш я механизированни хьесапе кабачкови баклажчиаши икран арахецара керда технологи.

Хьалха хlаране чу ши сетка мара чуоггалуш йоаца ялх автоклава латтар цеха. Из чlоагlа аьттува боацаш дар, ритмично дlабахийтацар болх. Цига а кхачар творчески къахьегачар уйла. Хlанз хьалха лаьттача ялх автоклавана метта хlаране чу биъ сетка оттабе йиш йола 4 автоклава оттаьй. Из бахьан долаш цеха мощность дикка лакхъелар, 150 процент дукхагlа хургья арадена продукци. Уж мероприятеш чакхйоахача къаьстта дика къахьийгад цеха слесараша, рационализатораша Новиков Михаила, Мазирка Николая, Зюзиков Петра. Шоай сменин нормаш 120—140 процент кхоачашъяьй цар дилла я.

Консерви цехе а дукха балаш дьол кердача сезона кийчлуш. Цеха керда тхов тиллаб, 4 сетка чуоггабеш йола керда автоклава оттаьй. Хьалха каст-каста мотигаш нийслора цехе обжарочни машинаш еха я еха участнера болх соцаш. Уж кхоачабоцаршна дlадаьхад. Укх шера обжарочни машинаша цар оттаьй керда «Змеевикаш», из бахьан долаш шоаза дукхагlа ях пешкаш, lоухаш доаш даьтта. Цу мероприяте шера бlаьш сомаш пайда бу пачхьалкхена. Кердача сезона цех кийчъеча хьинаре къахьегар слесараш - ремонтникаша Д. Ясенковсие, М. Колесникова, А. Виноградова, сварщикаша П. Ботеника, И. Алексеева, токара Б. Трепелеца, дуккхача кхычар.

Кердача сезона дика кийчо яьй укх шера. Цу цехе рационализатораша еннача предложенеех «Единства» яхача лине тlара емкосташ йоккхагlа яьй, хlаьта «Ланг» яхача лин йолчара вакуум-насоса конструкци эргаьнахха тоаьй. Кийчъеь йолаш латт керда соков, томатни лине, кердача конструкцех йола пастеризатор кийчъеш я. Цу мероприятеша торо хулийтаргья цига арадена томат, соташ дукха дукхагlа хилийта.

Иштта дика кийчбенача завода болхлоша дерхl къахьийгахой хьовташ диза кхоачаш а деш, пятилетка диъвлагlча шера тlайнна социалистически декхараш пачхьалкхен планаш вахал хьалха кхоачашъе. Шоеш вох лоархlабергнаьрах дог тийша ба уж.

В. КОСТОЕВ.

ПОСОБЕШ ХЬЕЖАДЕЧАРА КЕРДАДАРАШ

Колхозашка бо[?] беча хьалхаха берача хиларехи бер дарже тела пособеш хьожадарех телареи тоадама 1969 шера 1 январе денз хувпаш хиларца дувладена Нохч-Гlалгlай АССР социальни lалашон министерства ер консультаци кийчъяьй.

1969 шера 9 апреле № 265 а йолаш СССР Министрий Совето «Колхозий членаш болча кхалнаха берагlа хиларехи берии дарахи тела пособеш хьожадарех телареи порядок хувцара хьакъехьа баьча соцамо хийнай колхозашка болх беча кхалнаха бер далехьарчен бер даьчуя тlехьагlарчен отпускаех аланн телаш йола хlинзаша хиина порядок, хlаьта уж хувпанаш 1969 шера 1 июне денз дlалоладургдолаш да.

Колхозашка балха болча, пачхьалкхен социальни страхованене юкъебоагlаш бошача кхалнаха 1965 шера 1 январе денз мах тела отпускаш оттаьй берагlа хиларахи бер дарахи. Шийна пособе хьожадайтара социальни пуше цхьана отпускагlа йоарахьча хинара больничи листи колхоза правлени дlачухьа на пособе ченк йолча кхалсего. Колхоза правлене, уж юйга дlахохьачуя тlехьагlа 10 де даллалехьа кхалсага документашка а хьеже, больничи листа хьалхарен шоллагlен раьвлаш дlаалаю, пособе эцара йола бокъо къоастаю, пособе боарам оттабу. Мах бала боагlаш дола деноош бедгадоаж. Правлене решене правлене заседане протоколашка чоагlъе еза. Бер далехьарча е бер даьчуя тlехьагlарча отпускаех мах балара хьакъехьа решени аь 5 де даллалехьа колхоза правлене шоай ехачанара пособе дlалу. Хlара кварта чакх массаза йоал колхозий правлене справкица-расчетанна цхьана социальни lалашон отделе хlачулу ахча дlаденна аьшар больничи листаш. Хlара больничи листагlа колхозо дlадаьна ахча нийса дий хьежачуя тlехьагlа социальни lалашон централизованни соцаме фондерча ахчашара колхозе ихалу дlатийна ахчаш.

Цхьабакъьа, колхозо дlатийна ахчаш массаза телаш цуьна йоа.

Нагахьа санна, масала, колхоза правлене йоагlача тайпара йола решени цаза е пособе эцара бокъо, пособе боарам хьакъоккхаш йола правилаш, балха стаж оттаеш йола порядок, пособеш дарахlарех дlателадеш порядок телахаь е хьацаьхе кийчдаьча документах пособи колхозо дениадале, я тlаьккха колхозо дlатийна ахчаш юхаметтаоттадергдац цуьна, уж колхоза чотах дlалоарххlаргда. Пособеш хьацахье тела тарлуш йола моттигаш ца нийсъалийтар дукха, колхоза правленена кхе тlехьа ца е доахаш хlаннаш хьа а керча чоагlбе бала бер далехьарчен бер даьчуя тlехьагlарчен отпускех мах балара документаш нийса кийчдара хьакхара дола луркдолаш бола мах. Социальни lалашон отделаша шахь бутте болхьахьа колхозашкарча бухгалтерашца семинараш а еш бер далехьарчен бер даьчуя тlехьагlарчен отпускех мах телараш бувзабеш бола берригa болх 1 июле денз дарта шоаипта лелабе погургдолаш.

Берагlа хиларахи бер даьчуя тlехьагlен луча отпускех мах телара бокъонаша дувзадена доал дешаш къоастадеча хана колхозий правленета колхозий производствана дагъа лоацаш бовцача кхалнаха — колхозхошта пособеш телаш йола моттигаш нийсалургйоаца хlама де деза.

Российски Федераце колхозашка берагlа хиларахи бер дарахи пособеш телара бокъо къоастаяра укх тайпара практикий віашlтlехьъяьннай: нагахьа санна кхалсаг — колхоза член пособе дехача шера е цул хьалхарча шере я колхозе болх беш хиннаце, цуьна отпуск яла ягlац, хlаьта цуьна еннача больничи листах мах бала йиш я яц.

Нагахьа санна берагlа хиларахи бер дарахи еннача отпускех мах бала йиш йолаш ца лоархlе, цу хьакъехьа правлене решене тlа дlаязду бахьанаши сейдуьна ди хьа а хьокхаш, хlаьта решени аь 5 де даллалехьа из кхалсаге шо ма лоара тlа а вадий хьакхет доьжийт кхалсага, дlахо латтьара порядок дlа а йоазайеш.

Правлени яьча решенана дехьа йиш я шозлазой социальни lалашон районни Совета, дlъьбагаьда, но бьча соцамо доаш хьоададу.

Колхоза правлене бокъо йоацаш пособи да хьожадаь е пособе боарам хьацахье оттабаь хиларе, тlаьккха дlахьача хинара ревизи правлене яьча решенех дlалу, нагахьа санна берагlа хилараxи бер даракa сина хиина отпуск чакхъьяьннача дийнахьа доьна 6 беттаа тlехьагlа доацаш гlалат даь хилар гучадьяьннадале. Но ца чакхъяьннача тlехьагlа цхьанена тайна ахча дlатовла йиш яц.

Колхоза правленена шорта бокъо кхай соагlа дlатийна ахчаш юхадаха а, нагахьа санна счетни (арифметически) гlалат е пособи дlаладаш йолчо тийша бола бер (документаш хьацахьа дlачудалар, тоьлар, и. кх. дl.) бахьан долаш уж тийшадале. Сона дlаденнa ахча колхозо йоаца кхалсага дlаяецара сопаду, хlаьта, нагахьа санна бер далехьарча отпуск ахча деннадала, бер даьчуя тlехьагlарча отпуск луча пособенара соцаду.

Колхоза правлене яьча решенагlа мара соцаде йиш яц ахча, цу тlа а, из решени пособи хьожадаь 3 беттаа тlех ха яллалехьа хила я еза, нагахьа санна счетни гlалат бахьан долаш да соагlа дениа хинадале.

Хlанта, нагахьа санна соа ахча далар пособе эцаш йолча кхалсаго тийша болх бер бахьан долаш хинадале, ахча юхадаккхара решени ха хоада ца еш а йиш йолаш я. Цул соагlа, бокъо йоацаш соа дlайка ахче бехке берашкара судага гlоала юхадаккха а йиш я.

Берагlа хиларахи бер дарахи луча отпускаех кхалнах, — колхозхошта мах балара бокъо къоастаеча, дук боарам оттабеча хана болкбеча лоархlаме да къахьегама стажана аладеха дола документаш, цудухьа къахьегаяи алапа лархlара порядок дерттlа віашlтlехьъякха еза колхозе.

Л. ОСИПОВА,

Нохч-Гlалгlай АССР социальни lалашон министра заместитель.

ФЕСТИВАЛА КОНЦЕРТАШ

Кхоалагlа кlира да Грозверча С. М. Кирова цlерагlча культурас салоlамех парке республике самодеятельни искусства фестиваль йола.

Юкхьалла белгалде дeза хоровой коллективай репертуар тайп-тайпара хилар. Къаьстта гlаллугlаш да фестивала концерташка эрсий, нохчий, гlалгlай меттала советски композиторий а моттигерче авторий а илли дакаш хилар.

Концерташка локъа лоацараш доахача иллей, еша стихай чулоацамна низза долаш дар сийлахь - воккхача Ленина васкет а даь кхайкадаь вай Даьхен халкъай доттагlал.

21-чей 22-чей июне концерташ делар Наурска, Урус - Мартана, Малгlабике, Ведана районий самодеятельни коллективаша. Зрителашта йоккха салоlам хулаш яр Ведана районе культура Цlен коллективе программа. Къаьстта белгалъе йоагlа творчески дегlайоагlа хори халкъе инструментий оркестари. Дале а, хоровой коллективе чубоагlераш дукхагlа хилари, хlаьта вокальни группа репертуар шоръеш оргелькхари доаш да.

Фестивале дика хьокхамаш гойтар Наурерча вокалисташа. Тlехьара оттадаьча концертех зрителашта боккагlа салоlам хулаш яр кlоаргга уйла тlаяхийта кийчъяь Урус - Мартана районе самодеятельни артисташа кийчъяь программа. Шеко йоацаш да балетмейстера Д. Кагирова кхоеча халкъара коллективо уттаду тайп - тайпара халхараш да тlехье гомагlен дикагlен уттадеш хилар.

«Массаза хьона Даьхе яц нохчий халкъе илли дика аьлар малача нахьа вокальни ансамбла.

Шай тайпара, дикa, хоза оаз йоагlаш аьлар массеха илли самодеятельни артиста А. Гучигова.

Эсела дар Малгlабика района коллективо гойта концерт. Хала дете а шерраче программицера цхьаккла а пошер зрителашта дега чулоацаш яцар. Хlаьта хоаш ма хилара Малгlабике шортта йолаш я специалистий дика кадраш. Дlахо йодача хана цу промышленни города искусство дегlайоаллара йиза терко е еза.

А. ХАЛЕБСКИЙ,

Нохч - Гlалгlай АССР-а заслуженни артист.

21-ча июне Грозненски швейно-производственни объединене болхлой шиi тайпара цlей дар. Коммунистически къахьегама ударникий хьоахара слет хилар цига. Делкъел тlехьагlа аь сохьат доалача хана производстве хьалха латтараша, коммунистически къахьегама ударникаша тlаьк аьнна, хьалйнзар № 1 йолча фабрика активни зал.

Слет хьеела объединене профсоюзни фабкома председателе В. И. Ваничева.

Укх тlехьарча хана швейни фабрикашка хиннача хувцамех, доахача къахьегама толамех лаьца дийцар къахьегама ветерана Л. Г. Григорьеваc. Дикка тоаденна болхлой хьалаш, дикагlа я арадена продукци, йоа цо. Аз кулгалдеча бригадена объединене эттара хьалха елар коммунистически къахьегама сийлен цlи. Со хlамаш тегача балха еча деза дукха болхлой хьалхийнаб. Иттех шу хьалха хlамаш тегаш хиннa Л. Назаренко, хlанз йиълагlча цеха керттера инженер я. Уж санна масалаш ххь дукха а дола де йиш я.

Коммунистически къахьегама сийлен цlи яккхера тlехьара къовсам да тlехьа шерагlа баржаш латташ хилараx дийцар объединене партийни организаце секретара И. П. Худолея. Хlанз из сийлен цlи лелаеш 24 бригадeн кхьа цеха я, 1170 саг да коммунистически къахьегама ударник волаш.

Объединене хlамаш тегараша пятилетка диъладагlча шера хьалхашка латтача декхарех дийцар объединене генеральни директора А. И. Бабаджанова. Цо белгалдоаккхар цхьаьнаьна сахьат доалаш продукци арахецаш объединене бlаьш болхлой хилар. Царех ба коммунистически къахьегама ударникаш а я. Гагиева, Лешенко, Дудаева, Суховерхова, Ворчалина, Копылова, кхыбараш. Царех доккхал ду объединене коллективо. Хlанзлехьа яхе шера план кхоачашъяь а болхлой ба. Цар оlераш йоахача хана хьалхарчарца шераш яьхар Ильиная, Л. Шевцова, Ш. Яндиева, кхычар.

Иштта слете къамаьлаш дир балха тlа хьалха латтача дукхача хlамаш тегараша. Цар дийцар шоаш балха тlа доахача къахьегама толамех.

Слете коммунистически къахьегама сийлен цlи елар Н. И. Буркина керте латтача цхьоалагlча цеха коллективена. Сийлен грамоташи деза совгlаташи делар хlанзлехьа пха шера план кхоачашъьяча ин. Яндиевана, Дьяконовна, Бондаренкова, Ильинана, кхычарна.

Слете дакъа лоацараша тlайийцар объединене берригача болхлошка, инженерно - технически болхлошка ду кхайкарал.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Сурта тlа: (аьрдехьара аьттехьа) коммунистически къахьегама ударникаш Х. Гагиева, М. Лешенко, Н. Дудаева, В. Суховерхова, В. Ворчалина, Р. Копылева.

Ю. Стволина сурт.

ДУНЕ ЦХЬАН КlИРАГlА

ЦХЬОАГlОИН КОТАЛО

Дерригача дунен тlа йоккха исторически событи санна йоаш 5 июнера денз 17 июне кхачалца Москве хиина коммунистически болхлойн партей дунен халкъашта юкъера Совещани.

Миллионаш болча наха шин кlиранна шоай уйлаш тlеврадаь лаьттайир империализмана духьаларча къовсама декхараш а империализмана духьаларча дерригача низаша чакхдоахача гlулакхий цхьоагlон дешаш а дувца аьнна вежарашка йолча 75 парте викалаш гулбеннача вай Даьхен столицана. Из боккхеи дукха рыгlош йолаша боле болх толаме чакхбаларо дог тешадеш хьахьокх, халкъаша сатийсар диза кхоачаш хиина хилара.

Хlанз, аьду» Жолиеж вольность» яхача польски газето, Совещане віашlтlехьдаьннача цуя боккхачe толамех чlоагlа оаьза хиина ба массанахьа а. Дискуссе, шин оаlгlорахьарча беседаша, хетараш віашш нийсдаро — цу доллача хlамаца новкъостех даьл цхьоагlо чlоагlъяран барт-цхьоагlон торонаш гучаяхаран. Совещане тlаийна документаш, белгалдоккха газето, Москве шоай цхьалаш бахкийтача коммунистически болхлойн партешта доагlаш хиина lаш, — цар тlа а укх ханарче гlулакхашa маьлхарен дуненна хьалхашка шерра перспективаш хьеллаши йола укх тарггарча хана лаьрхlа кхьара программа.

Эхь долаш юкъагlдесар Совещане лоархlам lотоlабен из едаьсьа «lулакх» санна хетийтен гlертаги буржуазне пропагандо хьага къа. Уж дешаш арадаьха австрийски «Ди прессен» кхидола малхбузехьара буржуазни газета юха а кхдала хайшад. Капиталистически кепайоазово мел фуннагlа дяйцадале а, аьлар Чиле Компарте делегацена керте лаьттача Луис Корвалана, коммунистически болама сийлахь йоккха триумф хилар Совещане.

Фактеш, хоаш ма дарра, — къар ца луш хlамаш я, хlаьта вахар — дикагlа вола хьехархо. Кхыметтел буржуазни кепайоазува, віашкатоlаьча цергашта юкъе гlолла даьдале а, мукlарал даза даланзар, коммунистически болхлойн партей Совещане лоархlаме гьанна йоаз тlехьа йолаш хургхилар. Цхьа бахьан долаш лай консервативни лондонски «Дейли телеграф» «дунен коммунизмашана бизза мах ца бар кхерама хургдар Малхбузена» яхаш оврадахар.

Дукха ха йоаш а тlехьа Московски Совещане ыттув барт баш яхаш хиннача лоархlаш волча «Монд» яхача французски газето хlанз яздув, из исторически событи я яхаш. «Дунен халкъашта юкъе Советски Союза йоккха хларин хилара тешаl деш йола из Совещани гулбе йиш хинай, йоах газето, дунен халкъашта юкъерча коммунистически боламе цхьоагlонга кхача чlоагlа уйла хилар бахьан долаш».

Дунен халкъашта юкъерча Совещане дакъа лаьцаряй сийна кьча цуриеме ше къамаьл деш, КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева хьакхайкадир, империализмана духьала вай доккхийча хlамай духьа беррига коммунистий низаш віашагlтlохарен уж кхотабарен дакъера лоархlамегlа йола событи санна дунен коммунистически болама историгиз юкъегlорейлачах дог тийша хилар.

Из лакха мах массане а цхьатарра, бизза хьа а доацаш, воксол дехьарча коммунистически боккхаиши кепайоазово белгалдовкки Советски Союза Коммунистически парте лоаца йоккха накъа. «Кооперативно село» яхача болгарски газето яхачох, Совещане толаме, эттара хьалха, новкъостал даьл «коммунистически болхлойн партешта чlоагlа кийчоь болх беро, шар коллективно, марксистско - ленински принципиальностов».

Советски Союза Коммунистически парти ерригача партешта юкъе нийссаръяр я. Цхьабакъла, из цу цхьан хаана ерригача нийссарчарна юкъе эттара хьалхара парти а я. Польски віашlаlкхийтача болхлой парте делегацена керте лаьттача Владислав Гомулкас аьнначу цу башха - дикача дешашна геттара нийса хьахьокх, укх денощка дерригача дунен тlарча коммунисташа хьакхайкадеш дола, КПСС-а массане а оьла баркал. «Хlанзарча хана империализмана духьаларчар фронта хоадамболлаш бола низ ба, аьду «Кансан уутисет» яхача фински газето, керттера дакъа Советски Союзага а кхоачаш бола дунен халкъашта юкъера коммунистически болам. Цудуьне клетаеш я Советски Союзана ерригача марксистско - ленински партей солидарностен дунен халкъашта юкъерча цхьоагlоин уйла».

«Совещане кlоаргга, принципиально, парlатта хиннача дискуссе дерригача дуненга дlахьекхар эттара лоархlаметlен чоалхаетlен дола дешаш корта болаш мишта дунен леза. Дунен тlарча дерригача кепайоазово бакъьлеш ма хилара по поккъостал даьл Совещане, толаш балара а, революционни теори дlахо дегlайоаллара а. Дукхача делегацей кулгалхоша дайча къамелашка хьа а хьокхаш, віашкайолайр марксистско-ленински хьехам дунен тайп - тайпарча районашкарча гlулакхашкен къовсама шоай тайпарча хьалашкен хьежжа чакхбахара ешт.

Дерригача дунен тlа къаьстта уйла тlайохийташ хьашт долаш тlайнцар КПСС делегацена керте лаьттача Л. И. Брежнева даь къамаьл. Цу хьакъехьа Москве хиннача шиа пресс - конференцехь геттара дика аьлар Кипра къахьегаме халкъе Прогрессивни парте Генеральни секретара Папаноанну: «Совещане хиннача тайпара йола цхьоагlо чlоагlъяра юкъе хоадамболлаш дола дакъа лацар дар ноь. Л. И. Брежнева даь къамаьл». Цу тlа кlоаргга анализ яь дунен халкъашта юкъерча гlулакхий, нийса мах баьб шоий соотношенее дунен прогрессивни, антиимпериалистически низашта хьалхашка хьеллалуш йолча перспективайа.

Совещане тlайийца «Хlанзарча этапе империализмана духьаларча къовсама декхараш а коммунистически болхлойн партеша, дерригача антиимпериалистически низаша цхьана чакхдоахача гlулакхий цхьоагlо» а», «Владимир Ильич Ленин ваь 100 шу дизара хьакъехьа» яхача документаша а Совещане кхача документаша а коммунисташтев дерригача мехкий къахьегамхоштен дlакаралу империалистически агрессене lазапан духьала лоаттабечa къовсамера керда гера. Уж дерригача дунен тlа дийнар дерригача тешамеча, прогрессивни низашка бе тlахьехан сениа.

Из тlахьехан дlахезар лаьттан эттара юстарев мелинтагаша — кхыметтел, масала, Бурунде а, віалла дукха ца йоаш а тlехьа Африкера Бельге колониальни империе гаьсара йистаь мара це хиннача мехка. «Чоалханерча, дунен халкъашта юкъерча хьалашка, тlалатташ, халонаш йолашехьа а, дунен компартеша хьахьекхай них хьаган йола цхьоагlо, — хьакхайкадир Бурунде пресса департамента директора Исидор Рвамаубе. — Компарташ, тlатехар - цо, — кlоаргга анализ яь вай хиначча эттара сапотагlа дlача денийя».

Совещане массане хьанар аьлаьма хьаланка Китая кулгалхоша чlоагlа моастагlаш йола доаиш лаьннай дуне халкъашта юкъерча беррига коммунистически болама. Ше къамаьл деш Болгарски коммунистически парте делегацена керте латтача Тодор Живкова белгалдаьккхача тайпара, социалистически содружествана, халкъий кхерамзлен гlуламахана гуччахьа моастагlаа дола низ баьб цар Китаех. Хlанзарча китайски кулгалхоша хьега къа, белгалдаьккхар цо, бокъонца віашагlкхет империализмо халкъий кортанукъалеш гlулакха духьала лоаттабеча къовсаме хьегача къина.

Пекински лидераша лeладеча барт эгlабеш болча гlулакхий принципиальни мах баьб кхьача делегаташа а. «Совещане хьамаьлаш деш хиннача дукхагlбарина,—белгалдоакх «Голос Правды» яхача польски газето, — дlализа даргдоаш лаьрхlаз, Китая Коммунистически парте хlанзарча кулгалхоша интернационализма принципаш нийса хилара».

Московски Совещане беррича лeламон доазал дехьа цуя итогий баьча мьахон дог тешадеш хьахьокх, империалистий а, е китайцашха болча барт эгlаберий а дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама мутlарий солидарность лоарзагlа яккха віашlтlехьдаьхе ца хилар. Кхьача бесса, бlарчен кхотабеннен а болаш дlаэттаб из хlанз дерригача дунена хьалханца.

Коммунистий империализма духьаларча дерригача ниний хlанзчуя чlехьагlа кха а этта доацаш тlемаш де дезаргда шо болаш, опит йолаш волча маркарча классови моастагlчунна. Цхьабакъда, марксизма - ленинизма сийлахь - йоккхача байракха кlал коталонаш яха лаьрхlа ба уж.

Г. ШИШКИН.

(ТАСС).

ХАОТТАМ

Тахан республике гlоалле Грозне хувцалуш мохкаш а йолаш, делкъел тlехьагlа кlезиг - дукха, цхьаццайолча моттигашка ченагlо а делхаш, цкъаза дa а къуьхьаш йоккха йолчан а йолаш ха хила тарлу. Къилбаседа-малхбузехьара гlаьххьача боарама, цкъаза чlоагlа, делкъел тlехьагlа геттара чlоагlа а хьекхаш мух хьекха мет. Фегара температура республике гlоала 23 — 26 градус йовхал йолаш хургья, Грозне — 26 — 28 градус.

Дlахорча шин деки шин буса хувцалуш мохкаш а йолаш, цхьан юкъа догlа а делхаш, лаьгlо мух а хьекхаш ха хила тарлу. Фегара температура байсашка 10 — 15 градус, 25-ча июне дийнахьа 26 — 30, 26-ча июне 22—27 градус йовхал йолаш хургья.

Метеостанци.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гlа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-06; редактора зам.—3-38-11; бехктоллаьча секретара—3-34-38; партийни вахаран, культуран, промышленностен отделий—3-42-39; юрта бахамах хьалхлеи отделий—3-42-38.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-06; зам. редактора—3-38-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-39; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-38.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революции проспект, 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05148. Заказ № 2761.